

MENCIONS ANTIGUES: 1069: «Ivarch --- de quadra de *Montale* medietatem, de quadra de *Monte Sosar* medietatem, La Serosela --- Fuliola ---» (*Marca H.* 1158.6 f.); *1179: Monte Sosar* cit. junt amb Montmagastrell (Miret, *Templ.* 324); *1259: Vitali de Monsoar* (CCandi, *Mi.Hi.Ca.* II, 498); *1268: Monsuar* (CCandi, II, 69); *1445: Antoni Montsuar* (*BABL* XII, 124); sobre el qual vegeu la monografia de Lladonosa sobre Manuel de Montsuar (1410-1491); també hi al·ludeix en *Ci. de Lleida*, p. 85.¹

ETIM.: Entre les mencions antigues, la de 1069 en -osar és un hapax, desmentit per totes les altres, que coincideixen en -soaro -suar sense la -s-: ha de ser un cas de la ultracorrecció, llavors tan corrent -uza- en lloc de -ua-, resultat de la vacil·lació entre *suzari* i *suar* SUDARE, *susara* i *suara*, *susany* i *sosañar*.

Essent un compost de MONTEM, posseït per nobles barons, com els citats en les menc. de 1259, 1445 etc., és clar que deu estar format, com el mateix *Montalé* (del document de 1069) i altres que hem estudiat en altres arts. de *Mont-* (supra), amb un NP: del fundador o senyor del lloc.

Aquest nom de persona difícilment el podríem separar del NP cast., tan conegut, *Suero*, i el seu patronímic *Suárez*; *Suero* prové evidentment de SUARIUS (amb AIR > er); i *Suárez*, puix que és patronímic, del genitiu del mateix nom, sigui SUARIS, sigui SUARI, gen. llatí de terminació llatina contracta (-II > I), al qual s'hauria afegit el sufix patronímic -Z.

Hi ha dubte entre una provenença germànica o romano-llatina. Car hi ha en fonts romanes un grup *Suanius*, *Suellius*, *Suillus*, *Suitius*, per més que segons Schulze no s'hi documenta un ll. *Suarius*. D'altra banda es troben 6 noms germ. SWARI- (Först.); però potser és tot u amb un compost en -HARI de les arrels SIW- o SĒW- (10 i 20 noms en Först.) Que el nom concret SWARI sigui o no en les fonts germ., no importaria gaire, atesa la pobresa de les fonts gòtiques utilitzades per Först., car un nom cast.-port. hauria de ser gòtic.

En el dubte entre el romà i el germànic acaba de donar la balançada a aquest predomini, entre els 40 noms de castells de Catalunya, dels noms formats amb un NP germànic; i també la major simplicitat que llavors tindrà l'explicació del castellà *Suárez* a base d'un genitiu germ. SWARIS.

Montsuar vindrà doncs problt. de MONTE + SUARI(I) 45 genitiu d'un NP baix llatí, manllevat del germànic.

¹No crec que s'hi refereixi un «Pontius de *Pulcro-desuer*, menescalquus», com llegeix Font Rius en una *C.d.P.* de 1232, p. 1022, que em sembla forma alterada o mal llegida per *Pulcro Belver*, llatinització de *Bellver* < BELLUM VIDERE, que altres llatinitzen *Pulcro-veser*.

MONTSULL

Mas del terme de la Parr. de Ripoll (XIII, apèndix 13).

ETIM. Compost de *mont* 'muntanya' i *sull* 'sense banyes', és a dir, 'sense punta, planer' (*DECat.* IX, 576a15-B2). Cf. art. *Sull*. J.F.C.

Montuell (a Andorra), V. *Tou Montuïri*, V. vol. I, 255-256 *Montull*, V. *Monturull*, V. *Turull*

10 *MONTX-*, grup de *NLL* d'origen mossàrab derivats del ll. MONS, -TIS

Tot s'aclareix millor fent-ne dos subgrups: (I) MONTICELLUS 'turonet'; i (II) una variant d'aquest, per canvi de sufix, en *MONTICIONE.

I) (I) Un *Monxell* modern apareix compost, amb grafia *Muncell Gros*, en una enumeració de límits entre Amposta i Tortosa (procés de 1313) —on va citat entre La Granadella i Algañir— en un ms. de l'Arx.Mun. d'aquesta ciutat, del qual ens dóna extracte A. Curto.

Amb variants d'evolució de les vocals, i reducció del grup *ntš* tenim: (2) Mas i Tossa de *Muččəlo* en terme de Culla (XXIX, 61-64); i (3), «(a) *Muččal*» pda. de Castelló de la Ribera (XXXI, 138.39). A la reducció de *ntš* ajudaria la infl. de l'àrab, que tendeix pertot a les formes de 3 consonants, i també la infl. del mot infantil mossàrab *mučča* 'mamella' (*RMa.*, *PALC.*, Lerchundi i Simonet), d'on el derivat en -al (3). En l'article *Montixelvo* hem vist una variant *Montičelo* més conservadora, sense síncope (si bé després alterada per encreuament amb un NL àrabic en -*elvi*).

II) (I) *Mañčon*, Barranquet de -, te. de Crevillent (XXXVI, 148.14).

(2) D'un seu deriv. dim. *mončoni(n)*, per dissimilació: *mončolí* pda. del te. de Sollana (XXXI, 38.23).

(3) Resta apel·latiu *mončóns* «motolones» 'modolons de garbes de cereals segats', a l'alt Aragó (a Torla *RLiR* XI, 88): on la *č* en lloc de *ç* és per un tret fonètic de tipus bascoide. De *Montxolí* per l'equivalència del sufix -*iu*, hipocorístic en lloc de -*í*: (4) *Mončolíu* te. de Siurana (XII, 44.15). Mentre que de *Montxon* ha sortit també, per canvi de sufix, (5) *Muñčōi* pda. entre Maials i Seròs, ja prop del te. d'Aitona (VII, 32ss.).

Per combinació de (I) i (II), tenim *El Muntxelló*, turó en el Cp.Tarr. prop de Vilanova d'Escornalbou, nom d'un monticle, isolat i arrodonit, en la carena entre els barrancs de Coldejou i els de L'Argentera, pujant-hi des del castell d'Escornalbou (1929). Una altra combinació dels dos sufixos, però en ordre invers, va donar, de primer *Mončoniŀo*, després dissimilat en *Mončoriŀo*, o bé Serra del *Mañčoriŀo*, en el terme de La Pobla de Benifassà (XXXVII, 132.1).

Altra combinació anàloga: *munxerull* a Vinebre